

De vetmuren

Voor een simpel florist, zoals ik, begint het genieten van plantjes al als ik de voor- of poortdeur achter me dicht trek. Voor, op de stoep, staan dappere soorten die wel bij iedere stadsbewoner voorkomen: Straatgras (*Poa annua*), Straatliefdegras (*Eragrostis pilosa*), Herderstasje (*Capsella bursa-pastoris*) en vetmuren (*Sagina spec.*). Over de algemeenste soorten van het laatst genoemde geslacht zal het in deze aflevering van de rubriek gaan.

De vetmuren van de stad zijn geen spectaculaire planten. Volgens de Bommeliaanse filosofie behoren ze bepaald niet tot de mooie soorten.

We onderscheiden twee soorten Liggende vetmuur (*Sagina procumbens*) en Tengere vetmuur (*S. apetala*).

De eerste soort komt reeds lang en in zeer grote hoeveelheden overal in de bebouwing voor en wordt door een deel van de stedelingen - overigens zonder langdurig resultaat - bestreden met mesjes, krabbertjes en soms zelfs met chemische wapens. Daarnaast groeit Liggende vetmuur ook in maïsvelden en graslanden, aan beekoevers en in greppels.

Tengere vetmuur wordt door uw floristen herkend sinds 1984. Tot 1990 noemen wij de soort 'vrij algemeen' op basis van vondsten in 36 km-blokken. De soort werd gezien op trottoirs, veelal in warme randjes tussen de stoep of straat en een opstaand randje van een tuinafscheiding of iets dergelijks. Andere groeiplaatsen waren voornamelijk in en langs de ballastbedden van spoorbanen.

afbeelding 1: Liggende vetmuur

Ter onderscheiding van de soorten volgen in tabel 1 de verschillen tussen de twee soorten.

tabel 1: verschillen tussen de soorten

Liggende vetmuur	Tengere vetmuur
meerjarig (slecht uit de grond te krijgen, niet alle scheuten bloeien, er blijft een groen rozetje in de plant aanwezig)	eenjarig (makkelijk uit de grond te krijgen, alle scheuten bloeien, plant wordt helemaal bruin)
stengels liggend, wortelend aan de knopen	bloeistengels rechtopstaand
topspitsje van blad < 1/4 bladbreedte	topspitsje van blad > 1/3 bladbreedte
blad niet gewimperd	blad gewimperd
kroonblad ± 1 mm, niet uitgerand	kroonblad ± 1/2 mm, uitgerand, vroeg afvallend

afbeelding 2: Tengere vetmuur

De vondstfrequenties van de soorten zijn vermeld in tabel 2.

tabel 2a: aantallen vondsten van de soorten

	Liggende vetmuur	Tengere vetmuur	eenheid
landelijk			
1900-1950	1151	100	atlasblokken
1950-1970	1467	154	atlas blokken
Noord Brabant	256	36	atlasblokken
Eindhoven e.o.			
1980-1989	190	36	km-blokken
1990-1994	277	86	km-blokken

tabel 2b: frequenties van de soorten

	Liggende vetmuur	Tengere vetmuur
landelijk		
1900-1950	uiterst algemeen	minder algemeen
1950-1970	uiterst algemeen	minder algemeen
Utrecht (prov)	zeer algemeen	uiterst zeldzaam
Noord Holland	algemeen	zeer zeldzaam
Amsterdam	zeer algemeen	minder algemeen
Eindhoven e.o.		
1980-1989	zeer algemeen	vrij algemeen
1990-1994	uiterst algemeen	algemeen

Vooraf de uitbreiding van het aantal km-blokken rond Eindhoven vanaf 1990 ten opzichte van daarvoor is opmerkelijk. Naast een effect van betere kennis, is echte vooruitgang onmiskenbaar. Waar dat aan te danken/wijten is, is voor ons slechts gokken. De warmere zomers van de laatste jaren zijn in ieder geval een voordeel voor eenjarigen. Bovendien is het mogelijk dat ook hierdoor meerjarigen een eenjarig karakter krijgen. Of ook Liggende vetmuur dan eenjarige vormen kan opleveren, is ons nog onbekend. Hier ligt dus een mooi onderzoeksterrein braak, vlak voor de voordeur.

Probleemmateriaal en opgaven blijven uiteraard welkom bij uw floristen.

De afbeeldingen zijn afkomstig uit Drawings of British plant door Stella Ross-Craig.